

Borbála Gócze (Boedapest)

Taalangst in het klaslokaal: De taalangstniveaus van Hongaarse studenten Neerlandistiek

1 Ter inleiding

Wie kan met de hand op het hart zeggen dat ze zich nooit angstig of zenuwachtig voelden tijdens het spreken van een vreemde taal? Taalangst kan opduiken onder verschillende omstandigheden (bijvoorbeeld in het klaslokaal of in alledaagse situaties in de doeltaalomgeving), op alle taalniveaus en kan een verzwakkende invloed hebben op de prestatie van de taalstudent (Csölle & Kormos 2004:48). Dit artikel focusteert op taalangst in de context van het klaslokaal, namelijk de angstniveaus van de studenten Neerlandistiek die aan Hongaarse universiteiten studeren.¹

Een van mijn motivaties om dit onderzoek uit te voeren was dat ik als oud-student Neerlandistiek ik in de afgelopen jaren niet alleen mijn eigen ervaringen en angstniveaus heb bijgehouden, maar ik heb ook het gedrag van mijn medestudenten waargenomen. Na eerder geleerd te hebben over taalangst, wist ik waar ik op moest letten. Weigeren om te communiceren, terugschakelen naar het Hongaars of het Engels in eenvoudigste situaties, achterraken, lage cijfers krijgen, het verlies van zelfvertrouwen, enzovoort. Dit klinkt zeker bekend bij zowel docenten als studenten.

Voor zover ik weet is er geen onderzoek uitgevoerd in verband met de taalangst van Hongaarse studenten Neerlandistiek. Hopelijk zullen de resultaten van dit onderzoek de docenten een nuttig inzicht geven in de gevoelens en angstniveaus van hun studenten. Bovendien hoop ik dat ook de studenten kunnen profiteren van dit beknopte overzicht over taalangst en het gerelateerde onderzoek.

2 Taalangst

In het algemeen kan angst worden gedefinieerd als een ‘gevoel van beklemming, vrees, onveiligheid of onzekerheid’ (Van Dale 2020). Vreemde-taalstudenten ervaren vaak angst in situaties die geassocieerd zijn met taalverwerving, vooral in het klaslokaal. Taalangst is dus een specifiek soort angst die geassocieerd is met situaties zoals toetsen of communicatie in de vreemde taal (Horwitz, Horwitz & Cope 1986:125; Csölle & Kormos 2004:48). Taalangst is vooral aanwezig tijdens het spreken en het luisteren in de vreemde taal, maar het is niet ongewoon om

---

¹ Hierbij wil ik graag iedereen die in mijn onderzoek heeft deelgenomen, bedanken voor haar of zijn hulp. Nogmaals een grote dank aan de docenten die in de verspreiding van mijn enquête hebben geholpen.

angst te ervaren tijdens het lezen of het schrijven. Waarschijnlijk spreekt het vanzelf waarom spreken hogere niveaus van taalangst kan veroorzaken. In tegenstelling tot schrijven is er meestal geen tijd is om over de taaluitingen goed na te denken. Hetzelfde geldt voor luisteren en lezen: luisteren vereist meer focus en er is geen gelegenheid om terug te gaan en nog een keer naar de taaluiting te luisteren (ten minste niet in natuurlijke situaties).

Als de taalangst te hoog is, kan hij een verslechterend effect hebben op de prestatie van de taalstudent (verzwakkende angst), maar de taalangst op een laag niveau kan een motiverend effect hebben en de taalstudent inspireren om met zijn taken beter om te gaan (faciliterende angst) (Csölle & Kormos 2004:48). Vanuit het perspectief van taaldocenten is het begrijpen van de oorzaken en effecten van verzwakkende angst van groot belang.

Taalangst heeft een groot aantal mogelijke oorzaken die in twee hoofdgroepen kunnen worden verdeeld: interne en externe factoren. Tot de eerste groep behoren de individuele verschillen van de taalstudenten, zoals hun niveaus van perfectionisme en hun introversie of extraversie. Veel studenten (vooral introverten) vinden het stressvol om in het openbaar te spreken, ze zijn bang om uitspraak- en andere taalfouten te maken en ze ervaren frustratie omdat ze voelen dat ze niet goed genoeg kunnen communiceren (Price 1991:105-106). De vrees voor negatieve evaluatie kan ook bijdragen aan het opduiken van taalangst (Horwitz, Horwitz & Cope 1986:127-128). Price is van mening dat de overtuigingen van de taalstudent over haar of zijn vaardigheden een mogelijke bron van taalangst kunnen zijn. Bovendien, als de taalstudent al negatieve ervaringen heeft gehad in verband met taalverwerving, heeft hij waarschijnlijk minder zelfvertrouwen en krijgt makkelijker angst dan studenten die geen frustraties hebben ervaren in het klaslokaal.

Belangrijke externe factoren die aan taalangst kunnen bijdragen zijn les- en testmethoden, de houding van de taaldocent ten opzichte van de studenten en hun taalfouten en de grootte van de taalgroepen (Young 1991:427-429). Docenten die versterken dat het maken van fouten een essentieel deel van taalverwerving is en voor een ondersteunende omgeving zorgen, kunnen de angsten van hun studenten verlichten. In tegenstelling daartoe kunnen docenten die hun kritieken op een minder constructieve manier communiceren bijdragen tot het hoge taalangstniveau van hun studenten (Price 1991:106). De grootte van de taalgroepen is eigenlijk verbonden met de individuele verschillen van de studenten. Hoe kleiner de groep is, hoe minder angst de studenten ervaren in verband met spreken voor hun medestudenten.

Het is belangrijk om de toenemende angstniveaus van de studenten snel te herkennen, voordat ze in de vicieuze cyclus van taalangst komen. Eerst begint de student zich angstig te voelen tijdens de taallessen, omdat hij bang is voor een negatieve evaluatie. Deze angst gaat vaak gepaard met een zelfperceptie van lage taalcompetentie. Als gevolg gaat de student communicatie vermijden tijdens de taallessen. Dit leidt natuurlijk tot het gebrek aan het nodige oefenen van de

doeltaal en de onvoldoende verbetering van de taalvaardigheden van de student. Het gevolg hiervan is dat de prestatie van de student slechter wordt en hij raakt achter bij zijn medestudenten. Dan wordt de student nog angstiger en de cyclus herhaalt zich (Lou & Noel 2020:2; Brózik-Piniel 2015). De frustratie die de student ervaart, kan in extreme gevallen in het verlaten van de taalstudie resulteren. Daarom is het zeer belangrijk om toezicht te houden op de angstniveaus van de studenten. Als de student zelf bewust is dat hij taalangst ervaart, kan hij zijn eigen coping-mechanismen verzinnen, onder andere de revisie en verbetering van zijn studiemethoden, positief denken of een medestudent of docent om hulp vragen (Kondo & Yang-Ling 2004:262).

In verband met taalangst kunnen er zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeken worden uitgevoerd. Kwalitatieve onderzoeken vinden meestal plaats in de vorm van interviews en hun doel is om inzicht te krijgen in de gevoelens van de hoog-angstige studenten (Price 1991:103). Kwantitatieve onderzoeken worden uitgevoerd met behulp van enquêtes en hun doel is om de angstniveaus van grotere groepen studenten te meten en generalisaties te kunnen vormen in verband met taalangst.

3 Het onderzoek

3.1 Methode

Dit onderzoek werd in november 2020 afgenomen. Vanwege de pandemie vond de helft van het lenteseizoen van 2020 online plaats en ook al begon het herfstseizoen van 2020 in presentie, schakelden Hongaarse universiteiten over naar afstandsonderwijs in november. Het feit dat de studenten die aan dit onderzoek hebben deelgenomen, hun opleidingen onder zulke ongewone omstandigheden hebben gevolgd, kan van belang zijn bij de interpretatie van de resultaten.

Om data voor dit artikel te verzamelen werd er een online-enquêteonderzoek uitgevoerd. Een enquêteonderzoek is de ideale eerste stap in taalangstonderzoek, omdat het laat zien welke studenten of welke groepen studenten de hoogste angstniveaus hebben. In dit geval kunnen echter slechts de meest getroffen groepen studenten worden geïdentificeerd, omdat het invullen van de enquête helemaal anoniem was.

De enquête bestond uit twee delen. In het eerste deel werden de respondenten gevraagd om hun universiteit, jaar, leeftijd, geslacht en taalachtergrond aan te geven. De eerste twee waren nodig om een beeld te kunnen krijgen over de mogelijke verschillen tussen de drie universiteiten (Universiteit Debrecen, Eötvös Loránd Universiteit en Károli Gáspár Universiteit van de Gereformeerde Kerk) en de vijf studiejaar (van bachelor eerste jaar tot en met master tweede jaar). De leeftijd en het geslacht werden gevraagd om de mogelijke verschillen in angstniveaus afhankelijk van deze factoren te kunnen observeren. Vanwege de

beperkte ruimte zullen deze dimensies uiteindelijk niet geanalyseerd worden in dit artikel. De reden waarom de respondenten naar hun taalachtergronden werden gevraagd was dat een van mijn voorspellingen voor het uitvoeren van dit onderzoek was dat de angstniveaus van de studenten die het Duits op een hoog niveau spreken lager zou zijn dan die van de studenten die het Engels of een andere taal spreken op een hoog niveau. Omdat slechts 4,8% van de respondenten (n=5) zei dat ze het Duits als hun sterkste vreemde taal beschouwden, kan deze hypothese niet worden getoetst in het kader van dit onderzoek.

De enquête die voor de doeleinden van dit onderzoek werd gebruikt, werd eerder gebruikt door Piniel (2012) om de angstniveaus van Hongaarse middelbare scholieren te toetsen tijdens taallessen Engels. De taal van de enquête was Hongaars. De enige aanpassing die werd gemaakt was de uitwisseling van de namen van de talen, dus in plaats van het Engels werd het Nederlands aangegeven. De enquête bestond uit 18 Likertschaal stellingen en hij examineerde de input-, verwerkings- en outputangst van de respondenten (MacIntyre & Gardner 1994:286-287). De eerste zes stellingen waren gerelateerd aan inputangst, dus aan angst rondom luisteren en lezen, bijvoorbeeld *'Ik luister graag naar het Nederlands.'* (stelling 3). Stellingen 7 tot en met 12 richtten zich op verwerkingsangst, dus angst rondom de organisatie en assimilatie van het studiemateriaal, bijvoorbeeld *'Het maakt me niet uit als ik nieuwe Nederlandse woorden moet leren, die kan ik snel verwerven.'* (stelling 7). De laatste zes stellingen behandelden outputangst, dus angst rondom toetsing en de weergave van eerder geleerd materiaal, bijvoorbeeld *'Misschien ken ik de juiste uitdrukking in het Nederlands, maar als ik me zenuwachtig voel, kan ik me die niet herinneren.'* (stelling 15).

Belangrijk is om te vermelden dat vanwege de verwoording van de enquête van Piniel hetzelfde cijfer niet altijd hetzelfde niveau van angst aanduidde. Bijvoorbeeld, bij stelling 1 (*'Het stoort me niet als iemand snel Nederlands spreekt.'*) duidt een score van 5 angst op een laag niveau aan, maar bij stelling 10 (*'Ik voel me ongemakkelijk als de Nederlandse les ongestructureerd lijkt.'*) betekent een score van 5 angst op een hoog niveau. Deze discrepantie zou natuurlijk hebben betekend dat er geen uniform gemiddelde zou kunnen worden gecalculerd voor de verschillende stellingen en de daaraan gekoppelde angstniveaus. Daarom werden antwoorden op de 8 stellingen die op dezelfde manier werden verwoord als stelling 1, aangepast. Antwoorden van 5 werden overgeschakeld naar 1, 4 naar 2, 2 naar 4 en 1 naar 5. De neutrale antwoorden van 3 bleven hetzelfde. Op die manier geven dezelfde cijfers dezelfde niveaus van angst aan. 1 betekent dus angst op een laag of niet-bestaande niveau, terwijl 5 angst op een hoog niveau aangeeft. In de analyse van de resultaten werden scores onder 2,5 als angst op een laag niveau geïnterpreteerd, scores tussen 2,5 en 3 als matig en scores boven 3 als hoog.

3.2 Respondenten

Zoals al vermeld was de doelgroep van dit onderzoek de studenten Neerlandistiek die aan de drie Hongaarse universiteiten studeren. Voor het gemak zullen hier de universiteiten met hun Hongaarse afkortingen aangegeven (Universiteit Debrecen - DE, Eötvös Loránd Universiteit - ELTE, Károli Gáspár Universiteit van de Gereformeerde Kerk - KRE).

De enquête werd in een onlineformaat verspreid en hij werd ingevuld door 104 studenten. 45,2% van de respondenten (n=47) studeren aan de ELTE, 38,5% (n=40) aan de KRE en 16,3% (n=17) aan de DE. Wat de studiejaren betreft, waren 20,2% (n=21) van de respondenten bachelor eerstejaarsstudenten, 32,7% (n=34) bachelor tweedejaarsstudenten, 28,8% (n=30) bachelor derdejaarsstudenten, 11,5% (n=12) master eerstejaars- en 6,7% (n=7) master tweedejaarsstudenten. De master eerstejaarsstudenten waren niet allemaal studenten Neerlandistiek, maar ook studenten die een opleiding vertaling of tolk volgen en Nederlands een van hun talen is. De studenten waren tussen 18 en 29 jaar, hun gemiddelde leeftijd was 21,71. 19,2% (n=20) van de respondenten waren mannen en 80,8% (n=84) vrouwen. De verhouding van de geslachten kan representatief worden beschouwd voor deze opleiding en dat geldt ook voor de verhouding van de bachelor- en de masterstudenten. Omdat niet alle drie universiteiten respondenten hadden uit alle studiejaren, zullen de studiejaren samen worden behandeld, ongeacht de universiteit.

Wat het ERK-niveau (Europees Referentiekader voor de Talen) van de studiejaren betreft zijn de bachelor eerstejaars natuurlijk beginners. Aan het begin van hun tweede jaar zijn de bachelorstudenten op ongeveer A2+ niveau en de bachelor derdejaars zijn tussen B1+ en B2 aan het begin van het laatste studiejaar van hun opleiding. De masterstudenten zijn op een sterke B2 of C1 niveau. Er zijn natuurlijk individuele verschillen tussen de studenten en de opleidingen aan de drie universiteiten, maar deze niveaus zijn meestal correct voor de bepaalde studiejaren.

De respondenten werd niet expliciet verteld dat de enquête bedoeld was om hun angstniveaus te toetsen. Ze wisten dat het onderzoek over de gevoelens van studenten Neerlandistiek rond taalverwerving ging, maar het woord 'angst' werd niet gebruikt in de instructies of in de stellingen.

3.3 Voorspellingen

Op basis van persoonlijke ervaringen en de vakliteratuur had ik de volgende voorspellingen in verband met de angstniveaus van de studenten Neerlandistiek:

- (1) De angstniveaus van de bachelor eerstejaarsstudenten zijn hoger dan die van de studenten van hogere studiejaren.

Het is redelijk om aan te nemen dat studenten die aan het begin van hun taalstudies zijn hogere angstniveaus zouden ervaren, omdat niet alleen de taal nieuw is, maar ook hun hele omgeving.

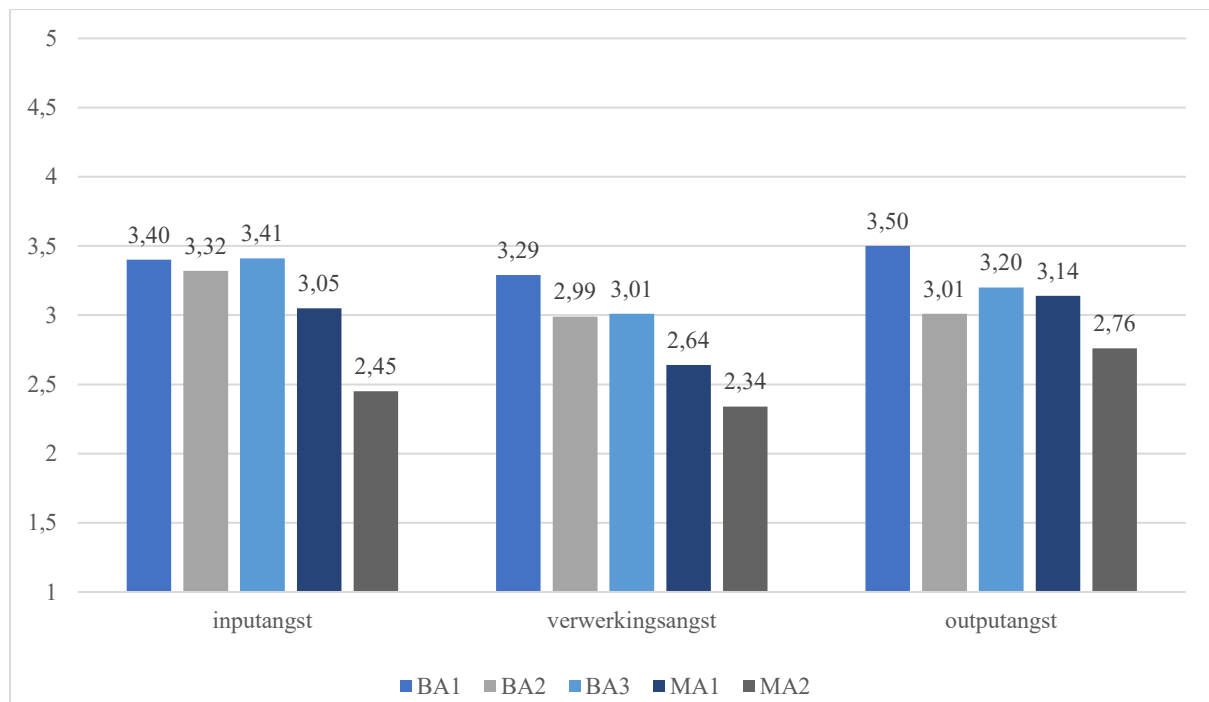
- (2) De angstniveaus van de eerstejaarsstudenten die het Duits op een hoog niveau spreken zijn lager dan de angstniveaus van de studenten die het Engels of een andere taal spreken op een hoog niveau.

Zoals al vermeld, duiden slechts 4,8% van de respondenten aan dat hun sterkste vreemde taal het Duits was. Deze voorspelling kon dus niet worden getoetst.

- (3) De masterstudenten ervaren een aanzienlijk lager niveau van taalangst dan de bachelorstudenten.

Omdat de masterstudenten al vloeiend zijn in het Nederlands, ligt hun focus niet meer op taalverwerving, maar op het professionele gebruik van de taal. Bovendien hadden ze waarschijnlijk meer mogelijkheden om hun taalvaardigheden in een doeltaalomgeving te oefenen (bv. deelname aan zomercursussen, Erasmusprogramma, enz.) dan de bachelorstudenten en daarmee kregen ze niet alleen een grondigere grip op de taal, maar ook meer zelfvertrouwen om het Nederlands te gebruiken.

3.4 Resultaten

Figuur 1: Gemiddelde scores van de verschillende angstniveaus uitgesplitst naar studiejaar (hoe groter het getal, hoe hoger het angstniveau)

De scores worden in Figuur 1 weergegeven, uitgesplitst naar studiejaar en soorten angst. Op het eerste gezicht kan het al worden gezien dat beide voorspellingen die getoetst konden worden in het kader van het onderzoek, zijn bevestigd. De eerstejaarsstudenten ervaren inderdaad hogere angstniveaus dan de rest van de studenten en de angstniveaus van de masterstudenten (vooral de MA2 studenten) zijn aanzienlijk lager dan die van de bachelorstudenten.

3.4.1 Inputangst

Wat het niveau van de inputangst betreft, is er slechts een klein verschil tussen de drie bachelor studiejaar. Het kleine verschil tussen BA1 (3,40) en BA2 (3,32) zou kunnen worden verklaard door het feit dat BA2 het jaar is dat een groot deel van zijn tweede semester op afstand moest doen vanwege de pandemie. Vanwege de verstoring in hun studie is het voorstelbaar dat ze minder oefeningsmogelijkheden kregen en als gevolg minder vertrouwen in hun eigen taalvaardigheid hebben. Het is interessant dat het niveau van inputangst bij BA3 het hoogst is (3,41), hoewel het slechts 0,29% hoger is dan dat van BA1 (3,40). Er moet natuurlijk gerekend worden met de individuele verschillen tussen de studenten. Het is best mogelijk dat de derdejaarsstudenten toevallig meer introvert zijn of dat ze ten opzichte van zichzelf strenger zijn.

Opvallend is dat de inputangstniveaus van de masterstudenten opmerkelijk lager zijn dan die van de bachelorstudenten. De MA1 studenten ervaren 36% lagere inputangstniveaus (3,05) dan de BA3 studenten (3,41). Dit is duidelijk een aanzienlijk lager niveau van angst. Het inputangstniveau van de MA2 studenten (2,45) is nog 19,6% lager dan dat van de MA1 studenten. Met uitzondering van het relatief hoge inputangstniveau van BA3 blijken de voorspellingen juist te zijn.

3.4.2 Verwerkingsangst

De scores van de verwerkingsangstniveaus zijn vergelijkbaar met die van de inputangstniveaus. Zoals verwacht ervaren de BA1 studenten het hoogste niveau van angst (3,29) wanneer ze het studiemateriaal moeten verwerken en assimileren. Het is niet een bijzonder hoog niveau, maar vergeleken met de andere studiejaar is dat wel het hoogste. Er is een zichtbaar verschil tussen de eerste- en de tweedejaarsstudenten. De verwerkingsangstniveaus van de BA2 studenten (2,99) zijn 9,12% lager dan die van de BA1 studenten (3,29). Ze moesten natuurlijk al veel meer zelfstandig werk doen en ze zijn dus al gewend aan het zelfstandig verwerken van het studiemateriaal.

BA3 (3,01) vertoont weer een keer wat hogere niveaus van angst dan BA2 (2,99). De verwerkingsangstniveaus van BA3 zijn slechts 0,66% hoger dan die van BA2, dus dit kan als een onbelangrijk verschil worden beschouwd. Dit versterkt de veronderstelling dat het misschien de individuele verschillen zijn tussen de studenten die verantwoordelijk zijn voor de soortgelijke scores bij BA2 en BA3.

Er is echter een zichtbaar verschil tussen de verwerkingsangstniveaus van de bachelor- en de masterstudenten. De angstniveaus van MA1 (2,64) en MA2 (2,34) zijn aanzienlijk lager dan die van de bachelorstudenten. Vergeleken met de verwerkingsangstniveaus van BA3 zijn de verwerkingsangstniveaus van MA1 12,3% en van MA2 22,6% lager, respectievelijk. De masterstudenten hebben natuurlijk al een hele bacheloropleiding achter de rug. Waarschijnlijk vanwege de jarenlange zelfstandige studie en een taalkennis op een professioneel niveau ervaren deze studenten lagere niveaus van verwerkingsangst dan de bachelorstudenten.

Het is opvallend dat van de drie soorten angst het niveau van verwerkingsangst het laagst is bij alle studie jaren. Dit zou kunnen worden verklaard met het feit dat de activiteiten geassocieerd met verwerkingsangst meestal alleen worden uitgevoerd en als gevolg ervaren de studenten minder druk (en minder angst) van buitenaf. Het gebrek aan de aanwezigheid van de medestudenten en de taaldocent blijkt een verlichtend effect te hebben op taalangst. Wat waarschijnlijk ook helpt is dat er eigenlijk geen tijdsbeperkingen worden geassocieerd met activiteiten zoals het leren van woorden of het schrijven van werkstukken. De studenten kunnen de tijd nemen om hun taken in hun eigen tempo klaar te maken en dit kan ook een verminderend effect hebben op de angstniveaus.

3.4.3 Outputangst

Min or meer hetzelfde patroon kan worden ontdekt in de verschillen tussen de outputangstniveaus. Zoals verwacht ervaart BA1 (3,50) het relatief hoogste niveau van angst. De enquête werd in het midden van november 2020 ingevuld, wat betekent dat de eerstejaarsstudenten op dat moment slechts twee maanden taalonderwijs achter de rug hadden. Het is dus begrijpelijk dat deze studenten nog niet veel zelfvertrouwen hebben in verband met hun spreek- en schrijfvaardigheid. Er is een afname van 6,3% in het niveau van angst bij BA2 (3,28) vergeleken met BA1 (3,50). Dit is het eerste geval waarin BA3 (3,20) minder angst ervaart dan de twee lagere studie jaren. Net zoals bij input- en verwerkingsangst is het niveau van angst bij de masterstudenten lager dan dat van alle bachelorgroepen, maar bij MA1 (3,14) is het verschil slechts 1,9% vergeleken met BA3 (3,20). MA2 ervaart het laagste niveau van angst (2,76), maar dit is hun hoogste waarde uit de drie typen angst.

Interessant is dat terwijl BA2 en BA3 de hoogste niveaus van angst bij de input ervaren, de angstniveaus van BA1, MA1 en MA2 bij de output het hoogst zijn. BA1 is minder verrassend, omdat ze nog op een laag taalniveau zijn. Het feit dat studenten die het Nederlands ten minste op een sterk B2 niveau, maar liever op C1 niveau kunnen spreken en gebruiken, nog steeds angst ervaren bij output suggereert dat dit het gebied is waar zelfs gevorderde taalstudenten problemen mee hebben.

4 Conclusie

Het enquêteonderzoek, uitgevoerd met 104 Hongaarse studenten Neerlandistiek, vertoonde dat iedereen, ongeacht het taalniveau en het studiejaar, taalangst ervaart, zij het slechts op een laag niveau. De twee voorspellingen in verband met het onderzoek waren grotendeels correct. De bachelor eerstejaarsstudenten ervaren inderdaad hogere niveaus van angst vergeleken met de andere studiejaar, maar de verschillen tussen de drie bachelor studiejaar zijn eigenlijk niet opvallend. De masterstudenten ervaren aanzienlijk lagere angstniveaus dan de bachelorstudenten, behalve wat betreft het niveau van hun outputangst.

Het kan worden aangenomen dat het niveau van taalkennis tot op zekere hoogte een invloed heeft op het niveau van taalangst. Het is niet toevallig dat de masterstudenten die het Nederlands op een hoger niveau spreken (ongeveer B2/C1) minder angst ervaren. Niet alleen zijn hun taalvaardigheden beter dan die van de meerderheid van de bachelorstudenten maar ze hebben waarschijnlijk ook hun eigen coping-vaardigheden of coping-mechanismen ontwikkeld op basis van hun ervaringen tijdens hun bachelorjaren, bewust of onbewust.

De resultaten van het onderzoek moeten echter met een korreltje zout worden genomen. De verhouding van de respondenten qua studiejaar en geslacht waren representatief voor deze opleiding, maar een enquêteonderzoek kan de individuele verschillen van de studenten niet verklaren. Het is mogelijk dat de BA3 groepen aan de drie universiteiten toevallig vooral uit introverte studenten, of uit bijzonder perfectionistische studenten bestaan, waardoor hun niveaus van taalangst niet opvallend lager zijn dan die van BA1 en BA2. Als we slechts naar de gemiddelden kijken, zijn er geen cijfers die zorgwekkend zouden zijn, maar er zijn natuurlijk 'hoger-angstige' studenten en 'lager-angstige' studenten in elke groep. Desondanks geeft dit onderzoek een inzicht in de angstniveaus en gevoelens van de studenten Neerlandistiek die aan de drie Hongaarse universiteiten studeren en ik hoop dat de resultaten van het onderzoek nuttig zullen zijn voor zowel de docenten als de studenten.

5 Suggesties voor vervolgonderzoek

Er zijn verschillende richtingen voor vervolgonderzoek in het thema. Dit kwantitatieve onderzoek was een goede eerste stap om inzicht te krijgen in de angstniveaus van Hongaarse studenten Neerlandistiek, maar die problematiek zou ook op andere manieren kunnen worden onderzocht.

Het zou waardevol zijn om hetzelfde enquêteonderzoek elk jaar uit te voeren. Op deze manier zouden verschillende trends kunnen worden geobserveerd. Ten eerste zouden de veranderingen in de angstniveaus van dezelfde groepen studenten kunnen worden gevolgd door de jaren heen. Dit zou kunnen laten zien of de angstniveaus van de studenten afnemen naarmate de jaren vorderen door het observeren van dezelfde groepen. Ten tweede zou een jaarlijks herhaald

onderzoek een duidelijker beeld geven over de geobserveerde patronen in verband met de niveaus van de verschillende soorten angst.

Het uitvoeren van interviews met de meest betroffen groepen studenten zou een goede tweede fase zijn voor taalangstonderzoek met Hongaarse studenten Neerlandistiek. Interviews geven een beter begrip en meer inzicht in de individuele verschillen van de studenten en de mogelijke bronnen van hun taalangst. Zowel de studenten als hun docenten zouden kunnen profiteren van een dieper begrip van taalangst, de mogelijke oorzaken ervan en kennis over de manieren om die te tackelen.

6 Literatuur

- Angst. (2020). In *Van Dale Gratis Woordenboek*. Geraadpleegd 1 november 2020, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/ANGST>
- Brózik-Piniel, K. (2015). *Foreign Language Anxiety*. Presentatiedia's. Applied Linguistics: Concepts, Theories and Research in Second Language Acquisition. BMA-ANGD-A3. Eötvös Loránd Universiteit. 12 november 2015.
- Csölle, A., & Kormos, J. (2004). *Topics in Applied Linguistics*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign Language Classroom Anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125–132. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1986.tb05256.x>
- Kondo, D. S., & Ying-Ling, Y. (2004). Strategies for coping with language anxiety: The case of students of English in Japan. *ELT Journal*, 58(3), 258–265. <https://doi.org/10.1093/elt/58.3.258>
- Lou, N. M., & Noels, K. A. (2020). Breaking the vicious cycle of language anxiety: Growth language mindsets improve lower-competence ESL students' intercultural interactions. *Contemporary Educational Psychology*, 61. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101847>
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The Subtle Effects of Language Anxiety on Cognitive Processing in the Second Language. *Language Learning*, 44(2), 283–305. <https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1994.tb01103.x>
- Piniel, K. (2012). Structural and comparative evidence for the validity of the Hungarian input, process and output anxiety scales. In Eitler, T. & Illés, É. (red.) *Studies in Applied Linguistics in honour of Edit H. Kontra* (pp. 107–122). Budapest: ELTE BTK.
- Price, M. L. (1991). The subjective experience of foreign language anxiety: interviews with highly anxious students. In Horwitz E. K., Young D. J. (red.), *Language anxiety: From theory and research to classroom implications*, (pp. 101–108). Englewood Cliff: Prentice Hall.
- Young, D. J. (1991). Creating a low-anxiety classroom environment: what does language anxiety research suggest? *The Modern Language Journal*, 75, 426–439. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1991.tb05378.x>